

SAMORZĄD

TYGODNIK POSWIĘCONY SPRAWOM
SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
3 ZŁOTE POLSKIE.
NUMER POJEDYNCZY 1/3 ZŁOT. POLSK.
KONTO GZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU”
WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 21,
TELEFON 258-53.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—WSPÓLNA 23,
TEL. 508-50 I 128-53.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—160 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU.
STROWANE I W TEKŚCIE O 50 PR. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI O 25 PR.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 14 STRONY.

ROK VI.

WARSZAWA, 30-go MARCA 1924 R.

Nr. 7.

TREŚĆ Nr. 7. 1) Uwagi o projekcie Ustawy o gminie wiejskiej — Witold Korniłowicz. 2) Projekty ustawy o gminie wiejskiej. 3) Narada w Belwederze. 4) Protokół z II-go zebrania Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego. 5) Życie samorządowe. 6) Kronika. 7) Nadesłane. 8) Książki nadesłane. 9) Ogłoszenia.

Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego

mieści się: Warszawa, Nowy Świat 21, tel. 258-53.

UWAGI

o projekcie ustawy o gminie wiejskiej.

Projekty Ustaw o gminie wiejskiej, o powiatowych związkach komunalnych, o wyborach do tych ciał (Druki Nr.Nr. 975, 976, 977, 978) mają jedną wielką zaletę bezwzględnej szczerości w tworzeniu dla samorządu ramek „złeconej” anemii.

Ustawy te płodził nie obywatel kraju, lecz człowiek stojący poza społeczeństwem, przepojony nieufnością doń, dozorca tego społeczeństwa.

Struktura ustaw, jakby zapoznająca jednolitą ciągłość życia społecznego, daje dwie ustawy organizacji, kompetencji i nadzoru, oraz dwie Ustawy wyborcze i dla tego też wciąż się powtarza.

Sklecone na prędcę, a więc nie przemyślane, Ustawy te świadczą o nieliczeniu się z Kodeksem Cywilnym (patrz niżej uwagi do artykułu szóstego Ustawy o gminie wiejskiej), zawierają sprzeczności i dalekie są od przejrzystej ścisłości tak niezbędnej w celu uniknięcia dowolności wykładni.

Język Ustaw z typowem „zaczepieniem”, które do nas „przyczepiło” się w czasach okupacji i do dziś nie może się „odczepić”, jakby dążąc do popularności zwrotów, zatracą ścisłość.

I.

USTAWA O GMINIE WIEJSKIEJ.

Część jej pierwsza obejmuje budowę gminy, zaś druga budowę gromady, lecz życie kroczy odmiennym torem, tworząc z organizmów uproszczonych coraz bardziej złożone. Artykuł pierwszy identyczny dla tej ustawy i dla ustawy o powiatowych związkach komunalnych, pomija przyjętą formułę „osoba prawna” i dla tego też w ustępie drugim daje uzupełnienie: „gmina może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywaną”, lecz ta krótka formułka w istocie swej jest mylna przez swą niezupełność, gdyż przemilcza, na przykład, prawo zbywania, które, jak widać z dalszego ciągu Ustawy, przysługuje gminie.

Artykuły od czwartego do dziewiątego włącznie, omawiające przynależność do gminy, muszą być przejrzone i przeredagowane, gdyż w obecnym ujęciu, nawet w zestawieniu z artykułem dwudziestym, pozostawiają one luki i wątpliwości, nie dające się usunąć przez wykładnię podawanych przepisów.

Zasadniczy artykuł czwarty „członkostwo” gminne wiąże z miejscem zamieszkania i w ustępie drugim stara się ująć pojęcie „zamieszkania” cechą zewnętrzną stanu faktycznego i subiektywnym „zamiarem” stałej ciągłości, lecz widocznie cechy te nie są zbyt ściśle, gdyż artykuł dwudziesty słusznie przewiduje możebność kilku jednoczesnych stałych

miejsc zamieszkania i pod względem czynnego prawa wyborczego przecięcie sporu o „członkostwo” oddaje wyborcy, lecz ani ten dwudziesty artykuł, ani też inne artykuły nie przecinają sporów takich na przykład: 1) w której z kilku gmin stałego zamieszkania członek gminy „jest obowiązany przyjąć bezpłatny urząd z wyboru” (art. 11); 2) która z tych gmin obciążona jest obowiązkiem świadczeń na rzecz członka; 3) podług artykułu siódmego umysłowo chory, umieszczony w zakładzie, zachowuje członkostwo gminne, które mu przysługiwało przed umieszczeniem w zakładzie, lecz które z kilku podług stałego miejsca zamieszkania przysługiwało?

Artykuł piąty kategorycznie wiąże członkostwo gminne żony z członkostwem męża do śmierci tegoż, lub do rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozłączenia od stołu i łoża, albo „sądowego rozwiązania wspólnoty małżeńskiej”.

Artykuł ten nie liczy się z życiem. Wszak każdy z nas wyliczy szeregi wypadków zamieszkania przez małżonków w różnych gminach. Każdy z tych małżonków reprezentuje odrębną jednostkę gospodarczą związaną z życiem swej gminy, z jakich więc zasad członkostwo gminne żony ma być bezwzględnie związane z członkostwem męża. Prócz tego artykuł ten na obszarach byłej Kongresówki swą częścią „albo sądowego rozwiązania wspólnoty małżeńskiej” prowadzić może do wykładni nie odpowiadającej zamierzeniom prawodawcy: po za rozwodem, unieważnieniem, rozłączeniem, sąd rozwiązuje wspólność majątkową, lecz takie rozwiązanie możebne jest i w czasie trwania małżeństwa, więc możnaby przypuścić, że żona nie rozwiedziona, nie rozłączona po rozwiązaniu wspólnoty, chociażby na tle niedokładności form umowy przedślubnej, unika nakazu mężowskiego członkostwa.

Artykuł szósty przez swą sprzeczność z artykułem 311 Kodeksu Cywilnego z konieczności prowadzić musi do mylnej wykładni, jakoby „przysposobiony” na zawsze był związany z członkostwem „przyspasabiającego”. Wykładnia nie może opierać się na domniemanej nieznajomości przez prawodawcę prawa istniejącego. Artykuł 311 Kodeksu Cywilnego głosi: „przysposobienie nie może mieć miejsca przed pełnoletnością przysposobić się mającego”, zaś artykuł szósty omawianej ustawy ustala, iż dzieci do czasu dojścia do pełnoletności: ślubne dzielą członkostwo gminne ojca, nieślubne — matki, a przysposobione — przyspasabiającego, że zaś przysposobienie przed pełnoletnością jest wykluczone, pozostaje wniosek, że wstępne określenie „do czasu dojścia do pełnoletności” nie obejmuje kategorii „przysposobionych”, czyli ci są na zawsze przykuć do gminy osoby przyspasabiającej. Budowa dwóch części artykułu siódmego przez niedokładne dostosowanie części pierwszej do drugiej budzić będzie w praktyce liczne spory: na przykład: ustawowy, lub sądowy zastępca chorych umysłowo wyznaczy im stały pobyt w lecznicy, którą część artykułu stosować będziemy — pierwszą, czy też drugą; następnie, czy nie ma tu prawa głosu gmina, której

dodaje się członków wola „zastępców”, wreszcie język prawniczy polski przyzwyczaił się do terminu „kurator”, czy więc wskazane jest wprowadzanie „zastępcy sądowego lub ustawowego”.

Artykuł jedenasty należałoby zestawić z artykułem trzydziestym tejże ustawy oraz z artykułem osiemnastym ordynacji wyborczej dla gmin wiejskich, a wtedy projektodawca przekonałby się, ile nierozwikłanych sprzeczności zawierają te artykuły.

Artykuł 11 z prawa biernego czyni obowiązek. Małeńki obrazek z natury — miałem w Rosji znajomego notariusza, włościanina z pochodzenia; wybrano go na pastucha gromadzkiego; wielkim wysiłkiem wykręcił się od tego zaszczytu. Czy w tym kierunku zmierzamy? Jeżeli jednakże projektodawca zmusza do uzdolnień i umiłowania pracy samorządowej, niechże pozamyka furtki, które uprzejmie pootwierał, by groźny nakaz artykułu 11 zniweczyć.

Artykuł 18 ordynacji wymaga, by kandydat przedłożył oświadczenie swej zgody, zaznaczając, iż brak oświadczenia powoduje skreślenie z listy; o wymuszaniu zgody, o represjach za brak tej zgody ani słowa!

Zgodnie z artykułem trzydziestym traci się mandat przez niewykonywanie obowiązków.

Wreszcie praca pańszczyźniana do produkcyjnych nie należy.

Artykuł 11 grozi represjami, które pozostają pustym dźwiękiem wobec możliwości uniknięcia ich przez niezgłoszenie kandydatury.

Artykuł 11 kwalifikuje się do skreślenia.

Artykuł 12 zakres działania dzieli na samorządowy obowiązkowy, samorządowy dobrowolny i zlecony. Ostatnia grupa jest sztuczna, i wprowadza się ją chyba li tylko w celach represji administracyjnej bezpośredniej poza dyscyplinarną.

Wystarczyłby zakres z dwóch grup: a) czynności obowiązkowe; b) czynności dobrowolnie przyjęte, boć wszelkie czynności obowiązkowe samorząd spełnia jako organ wykonawczy państwa. Należy zastrzeżenia i artykuł 16.

Ustawodawstwo bez ścisłej nomenklatury prowadzi li tylko do nieporozumień. Rozpatrywane ustawy wciąż mówią o gromadzie, gminie, związku komunalnym. Jakie więc znaczenie nadano w ustępie drugim artykułu 16 słowom „związki komunalne”? — Ponieważ pojęcie „związek komunalny” utożsamiamy z pojęciem „powiat”, o jakiej umowie zawartej pomiędzy „związkami komunalnymi” chciał tu powiedzieć projektodawca? Widocznie projektodawca chciał powiedzieć: „jeżeli zainteresowane gmina i gromada zawarły w tej mierze między sobą umowę”... Przy wykładni zwraca się uwagę i na miejsce zajmowane przez dany przepis: na miejscu naczelnem stawia się zasadę, następnie odchylenia.

W. Kornitowicz.

(D. n.).

Projekt rządowy ustawy o gminie wiejskiej.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

T y t u ł I.

Gmina wiejska, jej obszar, członkowie, zadania i organy.

(c. d.).

Art. 13. W ramach, określonych ustawami, gminy wiejskie mają prawo wydawania na obszar gminy statutów miejscowych (miejscowych przepisów prawnych) (art. 56—60).

Art. 14. Gmina wiejska może przyjąć poszczególne lub wszystkie zadania gromad na części lub całym swoim obszarze; zadania w ten sposób przejęte stają się w odniesieniu do gromad, od których je przejęto, zadaniami ustawowo zastrzeżonymi gminie (art. 12 p. a.).

Przeciw odnośnej uchwale gminy wiejskiej służy zainteresowanej gromadzie prawo wniesienia w 14-dniowym terminie odwołania do władzy nadzorczej.

Koszty, związane z przejęciem zadań przez gminę wiejską, ponoszą tylko te gromady, od których je przejęto.

Art. 15. Gmina wiejska musi przejąć zadanie gromady jeżeli władza nadzorcza po wysłuchaniu gminy wiejskiej i zainteresowanej gromady ustali, że przejęcie tej sprawy na całym obszarze gminy wiejskiej lub jego części wskazane jest ze względów dobra publicznego.

Przeciw zarządzeniu ustalającemu władzy nadzorczej służy zarówno gminie, jak i każdej zainteresowanej gromadzie, prawo wniesienia w terminie 14-dniowym odwołania do wydziału wojewódzkiego.

Art. 16. W zakresie zadań przyjętych od gromad w myśl art. 14 i 15, występują gminy wiejskie w prawa i obowiązki gromad. Stosunki, wypływające z tych praw i obowiązków, reguluje władza nadzorcza. Jeśli zainteresowane związki komunalne zawarły w tej mierze pomiędzy sobą umowę, władza nadzorcza może nie uznać tej umowy jedynie ze względów dobra publicznego.

Art. 17. Zadania swoje gmina wiejska spełnia za pomocą utworzonych w tym celu organów.

Organami temi są: a) rada gminna jako organ stanowiący, będący reprezentacją gminy wiejskiej, tudzież b) zarząd gminy jako organ wykonawczy i zarządzający.

T y t u ł II.

Rada gminna (reprezentacja gminna).

Art. 18. Rada gminna składa się z radnych, wybieranych przez uprawnionych do wybierania członków gminy.

Wybranych członków rady gminnej nie wiążą żadne instrukcje wyborców. Winni oni w swojej

działalności, związanej z piastowanym mandatem kierować się jedynie względami na dobro gminy i Państwa.

Art. 19. Liczba radnych w poszczególnych gminach wynosi, zależnie od liczby mieszkańców 12—24. Wybierają mianowicie:

gminy liczące	od 5,000 miesz.	12 radnych
"	" od 5,000 " 8,000	" 16 "
"	" od 8,000 " 10,000	" 20 "
"	" ponad 10,000	" 24 "

Co do liczby mieszkańców miarodajnym jest ostatni powszechny spis ludności.

Art. 20. Prawo wybierania do rady gminnej ma—z wyjątkiem osób, pozostających w czynnej służbie wojskowej—każdy członek gminy bez różnicy płci, który w dniu zarządzenia wyborów liczy co najmniej 21 lat życia, ma w gminie przynajmniej od roku miejsce zamieszkania (art. 4—9) i nie utracił prawa wybierania, w myśl ordynacji wyborczej do Sejmu.

Członek gminy wiejskiej, mający w dniu zarządzenia wyborów w kilku gminach przynajmniej od roku miejsce zamieszkania, może wykonać swe prawo wybierania na dany okres wyborczy tylko w jednej z nich, według własnego wyboru.

Zasady prawa wyborczego i sposób przeprowadzenia wyborów określa ordynacja wyborcza dla gmin wiejskich.

Art. 21. Prawo wybieralności do rady gminnej ma każdy członek gminy, który ma prawo wybierania i w dniu zarządzenia wyborów liczy co najmniej 25 lat życia.

Art. 22. Na radnych wybrani być nie mogą:

- płatni urzędnicy, słudzy i kontraktowi pracownicy gminy,
- członkowie wydziałów (art. 87) za pomocą których Państwo sprawuje nadzór nad gminą, oraz
- urzędnicy tychże władz nadzorczych.

Art. 23. Radnych wybiera się na lat cztery. Wybrani sprawują swoje czynności — z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w art. 98 do czasu ostatecznego ukonstytuowania się nowo-wybranej rady gminnej.

Art. 24. Radny ulega z samego prawa zawieszeniu w czynnościach:

- w przypadku odbywania służby wojskowej, na czas tej służby,

- w przypadkach, przewidzianych w art. 131, tudzież w przypadkach upadłości, aż do ostatecznego ukończenia odnośnego postępowania,

- gdy wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, dopóki trwa wymieniony stosunek i dopóki rachunki zeń wynikające nie będą ostatecznie uregulowane. Wyjątek stanowią stosunki prawne, wynikające z najmu pomieszczeń gminnych dla własnych celów mieszkaniowych lub handlowo-przemysłowych, oraz z dzierżawy drobnych parcel gminnych, nie większych niż pół ha.

Art. 25. Oprócz przypadków, przewidzianych w art. 30, 45 i 99, radny traci mandat:

a) wskutek przyjęcia przez radę gminną pisemnego zrzeczenia się mandatu,

b) wskutek utraty prawa wybieralności,

c) wskutek odmowy złożenia przyrzeczenia przepisanego w art. 27.

Art. 26. W miejsce radnego, który uległ zawieszeniu w czynnościach (art. 24) lub utracił mandat (art. 25), jak również w razie śmierci radnego, przewodniczący rady gminnej powoła kolejnego kandydata z tej listy kandydatów, z której pochodzi odnośny radny.

Wrazie zupełnego wyczerpania listy kandydatów, z której ma być powołany zastępca, rada gminna wybiera niezwłocznie zwykłą większością głosów z pośród członków gminy, posiadających prawo wybieralności (art. 34). W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Zastępca radnego, powołany lub wybrany w miejsce radnego, który uległ zawieszeniu w czynnościach, sprawuje je do czasu ustania przyczyny zawieszenia, lecz nie dłużej niż do końca bieżącego okresu wyborczego. Do końca tego okresu piastuje również mandat radny, powołany lub wybrany z innych przyczyn, w czasie bieżącego okresu wyborczego (art. 23).

Art. 27. Radni składają do rąk wójta przyrzeczenie, że będą gorliwie, sumiennie i zgodnie z ustawami spełniać obowiązki związane z piastowanym mandatem i kierować się przy tem dobrem Rzeczypospolitej Polskiej i interesem gminy.

Rotę przyrzeczenia ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 28. Radni sprawują swe czynności bezpłatnie.

Radnym służy prawo żądania od gminy zwrotu wydatków, poniesionych w sprawach gminy wskutek zlecenia rady gminnej.

Normy tych wypadków określa rada gminna.

Art. 29. Posiedzenia rady gminnej zwołuje wójt, a w razie przeszkody jego zastępca, w miarę potrzeby, conajmniej jednak raz na trzy miesiące.

Rada gminna musi być nadto zwołana na żądanie władzy nadzorczej lub na pisemny umotywowany wniosek $\frac{1}{4}$ ustawowej liczby radnych.

Zwołanie rady gminnej — poza przypadkami nagłymi — nastąpić powinno conajmniej na 7 dni przed terminem posiedzenia za pomocą pisemnego zaproszenia z podaniem porządku obrad.

Art. 30. Radni są obowiązani regularnie uczęszczać na posiedzenia rady gminnej.

Radny, który bez usprawiedliwienia opuścił pięć, choćby niekolejnych posiedzeń rady gminnej, traci mandat z mocy uchwały rady gminnej; od tej uchwały niema odwołania.

Art. 31. Posiedzenia rady gminnej są publiczne. Na wniosek przewodniczącego lub conajmniej $\frac{1}{4}$ obecnych radnych, rada gminna może uchwalić tajność obrad.

Posiedzenia rady gminnej, na których przedmiotem obrad jest preliminarz budżetowy lub sprawa

wozdanie z wykonania budżetu, muszą być w każdym razie publiczne.

Art. 32. Posiedzeniom rady gminnej przewodniczy wójt, a w razie przeszkody jego zastępca.

Przewodniczący otwiera i zamyka posiedzenia, kieruje obradami i przestrzega porządku i spokoju na posiedzeniu. Ma on prawo i obowiązek zarządzić usunięcie z lokalu posiedzeń poszczególnych lub wszystkich osób z publiczności, jeśli mimo upomnienia zakłócają spójność posiedzenia.

Art. 33. Rada gminna zdolna jest do powzięcia uchwał oraz do dokonywania wyboru jeżeli na posiedzeniu obecna jest więcej, niż połowa ustawowej liczby radnych.

Wyjątek od powyższej zasady zachodzi:

a) gdy rada gminna już raz z braku kompletu nie mogła w pewnej sprawie powziąć uchwały i do obrad nad tą samą sprawą zostanie zwołana po raz drugi lub

b) gdy chodzi o powzięcie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości lub zaciągnięcia pożyczki, której umarzenie ma potrwać dłużej, niż lat pięć.

W wypadku pod a) rada gminna może powziąć uchwałę bez względu na liczbę obecnych, o ile na ten skutek prawny przy powtórnej zwołaniu rady gminnej wyraźnie wskazano; w przypadku zaś pod b) do powzięcia uchwały wymagana jest w każdym razie obecność conajmniej $\frac{2}{3}$ części ustawowej liczby radnych

(C. d. n.).

Narada w Belwederze nad projektami ustaw samorządowych.

Z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej i pod Jego przewodnictwem, w związku ze złożeniem przez Rząd Sejmowi projektów samorządowych, rozpoczęły się we środę 12 b. m. w Belwederze konferencje w kwestjach, dotyczących organizacji normalnej samorządu w Polsce, przy udziale Marszałka Senatu, Ministra Spraw Wewnętrznych, senatorów, posłów, wyższych urzędników państwowych i szeregu działaczy samorządowych ze wszystkich dzielnic.

Po zagajeniu dyskusji przez Prezydenta zreferował projekt ustawy gminnej senator prof. dr. Kasznica, który zrećnie wyeliminował z następnej dyskusji wszelkie kwestje charakteru partyjno—politycznego, sprowadzając ją w nader przejrzystym i dosadnym wykładzie do pięciu podstawowych kwestji organizacyjnych, pytając mianowicie: 1) czy ustawa gminna powinna być szczegółowa czy też ramowa, której wypełnienie pozostawioneby zostało sejmikom wojewódzkim? 2) czy gmina ma być jednowioskowa czy wielowioskowa, czy też zdecydowanie tej kwestji pozostawione być ma sejmikom wojewódzkim, zależnie od okolicy? 3) czy pozostawienie „gromady” w ustroju samorządowym zgodne jest z konstytucją i czy jest celowe? 4) czy członkostwo gminne ma być oparte wyłącznie na

danych obiektywnych (faktach zamieszkania), czy też i na subiektywnych (chęć stałego w gminie zamieszkania)? 5) czy zakres działania gminy winien być dzielony na własny samorządowy, oraz zlecony przez organy państwowe, czy też podziału tego należy zaniechać.

W każdej z tych kwestji referent sformułował tezy do dyskusji, opowiadając się za ramowością ustawy gminnej a więc i za decydowaniem o obszarze gminy przez sejmiki wojewódzkie, za sprowadzeniem roli gromady tylko do zarządu własnym majątkiem, za określeniem członkostwa gminnego na wyłącznej podstawie obiektywnej i za zniesieniem sztucznego i przestarzałego podziału kompetencji gminnej na własną i zleconą, ponieważ samorząd w całej swej działalności jest według obecnych ujęć teoretycznych tylko organem administracji państwowej, z czego praktycznie wynika rozciągnięcie nadzoru państwowego nad całą działalnością samorządu ze stanowiska celowości państwowej.

W dyskusji pierwszego głosu udzielił Prezydent Rzeczypospolitej znanemu wybitnie jeszcze z czasów przedwojennych działaczowi samorządowemu mec. H. Konicowi, który naogół poparł tezy referenta, zaznaczając jednak znacznie bardziej liberalny stosunek do decyzji samorządowych wobec ostatniej tezy referatu. Następnie senator J. Zdanowski dyrektor Banku Komunalnego, krytykując obecną dwoistość ustroju gromady, jako związku publicznego i jako związku właścicieli, pozatem przeciwstawił się dwom pierwszym tezom sen. Kasznicy, upatrując w przesadnej rozbudowie autonomji wojewódzkiej wielkie niebezpieczeństwo dla spójni państwowej, a sprowadzając zadania samorządowe związków wojewódzkich podobnie do starostw krajowych b. dz. pruskiej jedynie do podejmowania pewnych zadań szczególnie kosztownych jak utrzymanie specjalnych szpitali i t. p. P. Wł. Wakar, redaktor „Samorządu“ poparł tę opinię sen. Zdanowskiego, wyrażając obawę, iż pozostawienie organizacji samorządu gminnego sejmikom wojewódzkim utrwali w ustroju polskim narzucone zasady dzielnicowe i nie wprowadzi wspólnego wychowania narodu w jednych zasadach prawnych i organizacyjnych, następnie zaś przemawiał za uproszczeniem ustroju samorządowego, zwłaszcza za zmniejszeniem ilości stopni samorządu, uznając gromadę za uchyloną przez konstytucję, a województwo poza terytorjami wymagającymi specjalnych metod rządzenia za zbędne, ponadto podzielił opinię prof. Kasznicy, że samorząd jest tylko organem administracji państwowej, lecz z tego założenia, co następnie zręcznie podchwycił poseł Kiernik, wyciągnął wniosek praktyczny do tezy referatu przeciwstawny, uznając że z tego stanowiska samorząd winien mieć istotny autorytet i nie być krępowany zbyt nadzorem, ponieważ państwo przekazuje mu te funkcje, które zdaniem państwa samorząd spełni sprawniej i bardziej celowo. Ze względu na tę rozbieżność wniosków praktycznych z jednej tezy teoretycznej, opowiadał się poseł Kiernik za pozostawieniem podziału kompetencji gminy, uznając z tego względu pro-

jekt rządowy za uregulowanie sprawy tej tymczasowe, dotyczące okresu najbliższego. Po głosie przedstawiciela samorządu b. dz. pruskiej przemawiał p. Kruszewski, członek wydziału powiatowego z Puław, za ramowością ustaw, za gminą zbiorową i przeciw gromadzie oraz za daleko idącym liberalizmem w zakresie nadzoru nad samorządem. P. Gajewski, starosta ze Skierniewic, poświęcił przemówienie swe tezie ostatniej, usiłując rozgraniczyć za sen. Zdanowskim zakres własny samorządu, jako zlecony przez państwo korporacji gminnej, od poruczonego, jako zleconego przez państwo organom gminy, np. wójtowi, odpowiedzialnemu za to nie przed wyższymi organami państwa, co zestawia z tekstem ustaw i praktyką życiową.

Na tem Prezydent dyskusję przerwał, odkładając dalszy jej ciąg na środę 19 b. m. Głosowań się nie przewiduje, ponieważ celem konferencji jest sama wymiana zdań. Po opuszczeniu sali przez Prezydenta pozostali długo jeszcze i żywo konferowali nad poruszonemi w dyskusji kwestjami, wyrażając jednogłośnie uznanie dla pięknej Jego inicjatywy.

PROTOKUŁ

z 2-go zebrania Rady Zjazdów Samorządu Ziemińskiego, odbytego w dn. 9 i 10 marca 1924 r.

Obrady pod przewodnictwem Prezesa p. I. Zdanowskiego i Dyrektora Wakara toczyły się w obecności 27 członków Rady, oraz przedstawiciela Min. Spraw Wew. p. K. Windakiewicza, Naczelnika Wydziału Samorządu Powiatowego.

Porządek dzienny zaproponowany przez Prezydium objął następujące sprawy:

1. Sprawozdanie prezydium.
2. Projekt ustawy powiatowej.
3. Sprawy organizacyjne Rady jak:
  - a) regulamin Rady,
  - b) budżet Biura Zjazdów na r. 1924,
  - c) Wybory stałego Prezydium i kooptacja 6 go członka Rady.
4. Wolne wnioski.

Sprawozdanie z działalności Prezydium za okres od grudniowego Zjazdu ogólnego złożył Dyrektor Biura p. W. Wakar.

„Prezydium w okresie sprawozdawczym główną swą uwagę poświęciło wewnętrznej organizacji Prezydium, Rady i Biura Zjazdów oraz zdobyciu potrzebnych środków finansowych na zapoczątkowanie pracy. Sprawie finansów komunalnych Prezydium poświęciło baczną uwagę, czyniąc zabiegi w kierunku przyspieszenia nowelizacji ustawy z d. 11-go sierpnia r. z. oraz o wyjednanie zarządzeń, któreby kryzys finansowy samorządu złagodziły. W sprawach tych członkowie Prezydium odbyli szereg konferencji z p. Prezesem Rady Ministrów i Ministrem Skarbu p. Grabskim z Min. Spraw Wew. i sferami poselskimi. Zabiegi Prezydium zostały uwieńczone częściowym rezultatem, nowelizacja zaś

ustawy o finansach komunalnych przez spowodowanie wniosków poselskich, została postawiona na drodze do szybkiego zrealizowania.

Pozatem Prezydium zajęło się wykonaniem uchwał Zjazdu ogólnego, wydało odezwę o nabywanie akcji Banku Polskiego, weszło w kontakt z szeregiem instytucji społecznych, działających w związku z samorządem powiatowym, oraz interwenjowało u władz państwowych w sprawach dotyczących samorządu powiatowego. Czterdzieści sejmików nadesłało deklaracje o przystąpieniu do organizacji Rady i Biura Zjazdów. Wydatki za okres sprawozdawczy zamknięte zostały sumą 2.080.448.500 marek, pokrytą w przeważającej części z pożyczek, gdyż składki członków z różnych powodów nie zdążyły nadejść. W obecnym stadium organizacja Biura została zakończona, dalsze zaś powiększenie zależy będzie od środków".

P. Tyrolski: na zjeździe rad powiatowych, który niedawno odbył się we Lwowie zapadła uchwała gremjalnego wstąpienia do organizacji Rady i Biura Zjazdów. Wydziały Powiatowe Małopolski proszą o możliwość wpłacania składki w dwu ratach.

P. Gajewski: Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych ma się ukazać wkrótce, aczkolwiek termin ściśle nie jest wiadomy. Sejmiki winny jednak wprowadzać na podstawie samostatnych statutów podatek od alkoholu.

P. Nestorowicz: wyjaśnia sprawę statutu opłat drogowych, który rozesłany został w połowie lutego b. r.

Po końcowym przemówieniu Przewodniczącego p. Zdanowskiego, który podkreślił, że krótkość okresu sprawozdawczego, trudności organizacyjne i finansowe spowodowały, a Prezydium nie może pochwalić się znaczną pracą, sprawozdanie Prezydium przyjęto, poczem przystąpiono do obrad nad projektami ustawy powiatowej.

Projekt ustawy powiatowej (referat i dyskusja).

Obrady nad projektem ustawy o samorządzie powiatowym zagaił krótki referat p. Bogusławskiego. Przewodnicze myśli referatu:

„Ustawa o samorządzie powiatowym, wejdzie pod obrady komisji sejmowej dopiero po przedyskutowaniu ustawy gminnej. Stanie się to gdzieś w maju, o ile obrady nad ustawą gminną potoczą się normalnym trybem. Osobiście skłania się ku temu, by trudne zagadnienie „gmina zbiorowa, czy jednolita” odłożyć do ustawy o podziale administracyjnym kraju. Względem praktycznym przemawiają za ustaleniem ustawy gminnej w tej postaci iżby przypadła zarówno do jednego jak i drugiego pomysłu. Ordynacja wyborcza do gmin, zwłaszcza pluralność wyborów wywoła obszerną i żywą dyskusję zarówno w kołach działaczy samorządowych jak i w komisji sejmowej. Można by zastanowić się nad tem, czy potrzebne jest w naszych stosunkach gminnych 5-cio przymiotnikowe głosowanie, które

znowu ma obrońców ze względu na stosunki narodowościowe. Przechodząc do ustawy powiatowej, należy zaznaczyć trudności z obszarem, gdyż mamy obecnie cztery różne wielkości powiatów. Projekt ustawy dzieli zakres działania samorządu powiatowego na własny i powierzony, co w praktyce stwarza trudności i winno być zarzucone. Przewodnictwo w Wydziale Powiatowym przesądza konstytucja, przewodnictwo jednak w Sejmiku należałoby powierzyć wybranemu członkowi Sejmiku. Albo też idąc konsekwentnie po linii ordynacji powiatowej niemieckiej, którą naśladujemy, należałoby dać Sejmikowi prawo prezencji kandydatów na starostę. Wybory do sejmiku powiatowego winny być bezpośrednie, ułatwiające wejście do Sejmiku zdolnym jednostkom na znacznie szerszej podstawie wyborczej, niż przy wyborach pośrednich. Natomiast wybory do Sejmiku Wojewódzkiego mogłyby być pośrednie. Okręgi wyborcze do powiatu winny być 4-5 mandatowe. Sprawy językowe należałoby odłożyć do późniejszej ustawy o języku urzędowym. Zachodzi obawa, że wobec stanu administracji na kresach, który nie można nazwać doskonałym, otwierałaby się szeroka droga do szykan z tego tytułu. Warunek czytania i pisania po polsku nie powinien stanowić cenzusu wyborczego do sejmiku, czego nawet zaborcy nie wprowadzali. Natomiast warunek ten winien obowiązywać członków Wydziałów Powiatowych. Okres wyborczy winien być 3-letni, bo okres ten ma już za sobą w naszych stosunkach tradycję. Do art. 76 projektu ustawy należałoby wprowadzić zastrzeżenie, jakie znalazło już miejsce w ustawie o finansach komunalnych, że za każdym nowym ciężarem, czy obowiązkiem, przekazywanym samorządowi, rząd równocześnie winien wskazać stosowne źródło pokrycia. Granice nadzoru nad samorządem winny być ściśle i jasno określone, jak również winien być dodany artykuł ujmujący, obowiązkowy dla władzy nadzorczej, termin zatwierdzenia budżetu. Zatwierdzenie wyborów członków wydziału powiatowego jest zbyt cenne."

Sen. Zdanowski: Zagadnienia dotyczące stosunku do miast, zakresu działania związków powiatowych, systemu pośrednich wyborów do sejmiku i przewodnictwa starosty w sejmiku rozstrzygnął już Zjazd grudniowy i sprawy te nie wchodzi już do tematu obecnej dyskusji. Pozostają jeszcze zagadnienia co do których zjazd nie zdążył wypowiedzieć się jak, organizacja władz samorządowych i nadzór. Pozatem Rada musi się zastanowić nad członkostwem gminy i systemem wyborów do gmin jako pośrednio dotyczącymi samorządu powiatowego. Nadto przybywają jeszcze zagadnienia, jak kwestja języka w samorządzie, termin wprowadzenia ustaw samorządowych, czy przed ustawą o organizacji administracji państwowej i o podziale terytorjalnym, czy łącznie z nimi. Wylania się wreszcie jeszcze jedno pytanie: gdzie ma leżeć punkt ciężkości samorządu ziemskiego, w gminie, powiecie, czy województwie?

Rada przyjęła powyższy program i na wniosek p. Gajewskiego przystąpiła do szczegółowej dyskusji.

1. CZŁONKOSTWO GMINY.

Sen. Zdanowski: Ustalenie w ustawie pojęcia członkostwa gminy nie jest niezbędne i mogłoby być opuszczone. Pojęcie członkostwa gminy w swym rozwoju oparło się na pewnym okresie zamieszkania. Potrzebne jest jedynie w dwu wypadkach: do określenia prawa w głosowaniu i praw do opieki społecznej. Z chwilą gdy w prawomocnej już ustawie o opiece społecznej powiedziane jest, że ma prawo do opieki społecznej każdy, kto od roku zamieszkuje w gminie i jeśli to samo powie się w ordynacji wyborczej do gmin, to oddzielne jeszcze określenie członkostwa gminy jest zbędne. Należałoby więc art. 4 projektu albo uzgodnić z tamtymi ustawami, albo zupełnie odrzucić.

Dyr. Wakar. Art. 4 projektu określa członkostwo gminy na podstawie zamieszkania, jako czynnika przedmiotowego, ale pod warunkiem czynnika przedmiotowego. W art. 4 jednak nie jest powiedziane kto rozstrzyga o czynniku przedmiotowym. Dalej art. 4 dopuszcza członkostwo w kilku gminach, jak również, że ktoś może nie być członkiem żadnej gminy.

Członkostwo gminy winno być w ustawie określone dokładnie i w tym kierunku należałoby art. 4 rozwinąć. Poza art. 6 projektu jest sprzeczny z Kodeksem Cywilnym, bo przysposobić można tylko dorosłych.

P. Lamot-Wrona. Zasada rocznego zamieszkania, jako warunek członkostwa gminy jest z punktu widzenia gospodarki samorządowej słuszną i wskazaną. Ma to szczególnie ważne znaczenie w stosowaniu opieki społecznej.

2. WYBORY DO GMIN.

P. Gajewski: Wybory do samorządu, oparte na 5-cio przymiotnikowym prawie głosowania są szkodliwe. Nawet wybory takie do Sejmu budzą wątpliwości, bo odbywają się pod znakiem zorganizowanych stronnictw. W wyborach do samorządu należy dać przewagę motywom gospodarczym nad politycznymi, których nie można niestety w zupełności usunąć. Projekt ordynacji wyborczej zmusza do politycznych wyborów pod hasłem partji. Jeżeli wybory te będą odbywać się w całym państwie w jednym terminie, to powtórzy się sytuacja jaką mieliśmy przy wyborach do Sejmu. Wybierać należy nie listy, a osoby. System ten ułatwia wybór polaków w okręgach narodowościowo mieszanych, gdzie polacy mają wpływ kulturalny. W dodatku należy zastosować system komulacji głosów Marshalla t. z. wyborca może tyle razy powtórzyć jedno nazwisko, na ile głosów głosuje.

P. Jaroszyński: W dyskusji nad projektem ordynacji wyborczej do gmin przykłada się te same normy do wyborów gminnych co i do wyborów sejmowych. Można się zgodzić, że system proporcjonalności w wyborach do sejmu nie dał dość ludzi zdalnych do pracy parlamentarnej, a przede wszystkim nie stworzył stałej większości. W samorządzie jednak temat pracy jest raczej obojętny, do

którego nie trzeba żadnej stałej większości. Należy dążyć do zagwarantowania przez proporcjonalność przedstawicielstwa w samorządzie różnym grupom gospodarczym. System głosowania na osoby wcale nie zabezpiecza przed przygodnością wyborów, raczej daje pole różnym wielkościom miejscowym przed ludźmi rzeczywistej wartości. Wybory proporcjonalne w okręgach 2—3 mandatowych są tymi samymi wyborami na osoby, — aby zabezpieczyć możliwie szeroką reprezentację różnym grupom społecznym i gospodarczym należy wykroić odpowiednio okręgi, które winny być stosunkowo małe. Co do pluralności — to nieznane są motywy autorów, domyślać się więc trzeba, że chodzi tu o względy wzmocnienia polskości i czynnika intelektualnego, czynnik bowiem nagrody za pewne czyny winien być bezwarunkowo odrzucony.

Czynniki te naogół chybiamy celu. Cenzus ojcostwa licznej rodziny da przewagę raczej żywiołom niepolskim i mniej kulturalnym. Służba wojskowa jako czynnik nagrody winna być wyeliminowana, pozatem daje przewagę żywiołom młodym i niewyrobionym. Służba rządowa i samorządowa ma liczbowo znaczenie znikome. Wreszcie cenzus czytania i pisanja po polsku nie zawsze da w naszych stosunkach gminnych rezultaty dodatnie. Względ ten zresztą ma znaczenie przejściowe, przy powszechnem nauczaniu.

Sen. Zdanowski: Tezy dyskusji możnaby uzgodnić. Odrzucając wybory proporcjonalne na obszarze całej gminy jako okręgu wyborczym, dochodzimy do podziału na małe 2—3 mandatowe okręgi. Z wyborów większością głosów w okręgach dwumandatowych i proporcjonalnych w 3 mandatowych. Wypowiadam się za wyborami większością głosów z dodaniem systemu komulacji głosów Marshalla. Projekt ordynacji wyborczej do gmin jest zawyły i przewiduje zbyt długie terminy wyborcze. Słuszne są głosy pluralne z racji starszego wieku i służby wojskowej, bo wojsko wyrabia ludzi, bo mamy osadników na kresach. Czynnik ojcostwa istotnie możnaby odrzucić, natomiast należałoby wprowadzić czynnik posiadania tak popularny w naszych stosunkach gminnych.

Dyr. Wakar: System wyborów gminnych nie powinien być skomplikowany, bo odda wybory w ręce sprytnych agitatorów.

Ludność gmin jest naogół jednorodną, należałoby się więc oprzeć na wartości osób. Pluralność w myśl projektu jest tylko obciążeniem i skomplikowaniem wyborów i nie da tych dodatnich wyników, o jakie autorom może chodzić. Pluralność z racji cenzusu majątkowego przeciwstawia się zasadzie reprezentacji mniejszości gospodarczych, aby właściciele nieruchomości w gminach znaleźli się w mniejszości to, poza nielicznymi majątkami, niema obawy. Pluralność na kresach dać może raczej rezultaty szkodliwe, niż pożyteczne. System Marshalla jest tym samym systemem proporcjonalnym, komplikuje jednak wybory i stwarza atmosferę przygodności.

P. Kruszewski: Nie powinniśmy bać się w naszym życiu gminnym polityki. Kto zna wieś, ten wie, że polityką zajmują się tam żywioly ruchliwsze, z inicjatywą, bardziej wyrobione. Jedyne dzięki proporcjonalnym wyborom żywioly te będą mogły dostać się do ciał samorządowych. Jednostki z inicjatywą, zmuszające ogół do myślenia nie mają wziętości w masach włościańskich. Przy wyborach większością do rad gminnych wejdzie większość matołków. Okręgów wyborczych winno być kilka i to o średniej wielkości. Zbyt małe okręgi nadają wyborom charakter zaściankowy. Pluralność jest szkodliwą. Gminiak obarczony liczną rodziną jest z natury rzeczy zamknięty w ciasnym kole swych osobistych spraw. Pluralność z racji służby wojskowej będzie domoralizacją, bo według konstytucji każdy obywatel ma obowiązek służby wojskowej w obronie granic Państwa. Cenzus wykształcenia, po za swym przejściowym charakterem, napewno wywoła odruchy nieprzyjaźni przeciw Polsce na Kresach.

P. Bukowski: Proporcjonalność wyborów gminnych w Wschodniej Małopolsce wywoła skonsolidowanie się żywiolu ruskiego. Przy wyborach na osoby, działacze polscy, zasłużeni dla gminy mają szansę wyboru, nigdy jednak nie mogą liczyć na umieszczenie na listach ruskich. Przy wyborach do Sejmiku proporcjonalność jest jeszcze szkodliwszą.

Pluralność w projekcie należałoby zmienić, raczej należy dać przewagę starszemu wiekowi, oraz posiadaczom nieruchomości, bo ci rusini, którzy mają jakiś majątek są bliżsi państwowości polskiej.

Posel Bogusławski: Pluralność zrobi na kresach wrażenie wyjątkowości pewnych ustaw. Przykład takich wyjątkowych ustaw, wymierzonych swego czasu przeciwko polakom nie przemawia za stosowaniem go w naszych warunkach kresowych. Konkurencji kulturalnej na kresach żywiol polski nie potrzebuje się obawiać, sztuczne zaś rzekome wzmocnienie polskości wywołać może obudzenie czujności i odporności w żywiolach nie polskich.

(C. d. n.)

Życie samorządowe.

BUDŻETY POWIATOWYCH ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH NA ROK 1924.

Układanie budżetów powiatowych związków komunalnych na podstawie ustawy z dnia 11-go sierpnia r. ub. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, napotyka w szeregu powiatów na znaczne trudności.

Notujemy w tej sprawie parę charakterystycznych głosów:

Ogólne uwagi do preliminarza budżetowego Słupeckiego Pow. Zw. Kom.

„Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z dnia 11-VIII 1923 r. zmieniła dotychczasową zasadę układania preliminarzy budżetowych. O ile dotychczas Sejmik układał przede wszystkim listę wydatków niezbędnych dla normalnego rozwoju powiatu, uzależniając skalę swych wydatków jedynie od zdolności płatniczej powiatu, co wyraziło się w dowolnym określeniu przede wszystkim składki

gruntowej, czyli strona wydatków w preliminarzu była jednostką stałą, strona zaś dochodów, elastyczną, to obecnie sytuacja uległa zasadniczej zmianie.

Ustawa, punkt ciężkości dochodów Związku Powiatowego ustaliła na ściśle określonych, i to stałych dodatkach do podatków państwowych, pozostawiając pozatem inicjatywie podatkowej powiatu niewielkie tylko pole. Układanie budżetu odbywa się w odwrotnej formie, albowiem strona dochodów stała się jednostką prawie stałą do której stosować się muszą wydatki powiatu. Włożenie preliminarza na powyższej podstawie na rok 1924 przedstawia pozatem nowe trudności, gdyż niektóre pozycje strony dochodowej są dla Sejmiku wielkością niewyjaśnioną, którą tylko z wielkim zastrzeżeniem przypuszczalnie określać można. Powiatowy Urząd Skarbowy Podatkowy mógł podać Sejmikowi tylko jedną preliminowaną cyfrę dochodową, a to podatku gruntowego, inne źródła dodatków do podatków państwowych nie dają się ująć żadną cyfrą, którą możnaby choć w części uważać za stałą.“

Z POSIEDZENIA SEJMIKU RADOMSKIEGO

z dnia 25-go stycznia b.r.

W imieniu Wydziału Powiatowego przemawiał przewodniczący, ilustrując trudności, jakie miał do przezwyciężenia Wydz. Pow., pragnąc wtłoczyć wszystkie potrzeby powiatu w ciasne ramy jakie ustawa o naprawie finansów komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 r. dla powiatowych Związków Komunalnych ustaliła. Ustawa ta przez Zjazd Sejmików z dnia 2 i 3 grudnia 1923 r. jednogłośnie uznana została jako tamująca rozwój samorządu. Z drugiej strony Wydz. Pow. liczyć się musiał z ciężarami podatkowymi, jakie z racji sanacji Skarbu, Minister Skarbu nałożył na ludność wiejską. Wyzyskując wszystkie swe uprawienia podatkowe, Wydz. Pow. nie był w możności zaspokoić wszystkich potrzeb powiatu i co najważniejsza nie jest w stanie dalej postępować w kierunku rozwoju kultury i postępu. Z tej też przyczyn zasiłki dla wielu instytucji dobroczynnych i kulturalnych oraz oświatowych Wydz. Pow. zmuszony był ograniczyć do minie mum. Dla tych też względów Sejmik uznał za zbyt uciążliwy dla podatników wiejskich zrealizowanie przedstawionego i wypracowanego przez Wydz. Pow. projektu naprawiania sieci telefonicznej w powiecie. Uznając sprawę tę za niezmiernie doniesłą, Sejmik postanowił jednak odłożyć ją do r. 1925.

Z POSIEDZENIA SEJMIKU CZĘSTOCHOWSKIEGO

w dniu 19 stycznia b.r.

„Na wstępie p. przewodniczący nadmienił, że przedstawiony przez Wydział Powiatowy preliminarz budżetowy na rok 1924 należy uważać jako tymczasowy, nie obejmuje on bowiem wielu wydatków koniecznych względnie zaś do wstawionych pozycji zastosowano daleko idącą redukcję sprzeczną nawet z faktycznymi potrzebami. Stało się to wskutek: 1) potrzeby dostosowania wydatków do dochodów których ustawa z dnia 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych na pokrycie potrzeb samorządów nie daje i 2) że w chwili układania preliminarza nie było ściślejszych danych co do przypuszczalnych dochodów Pow. Zw. Kom. z dodatków do państwowych podatków na których cała skarbowość została oparta. Po lepszym zorientowaniu się w tej sprawie i po ewentualnym projektowanym znowelizowaniu ustawy, Wydział Powiatowy przedstawi na jednym z najbliższych posiedzeń Sejmiku budżet uzupełniony.

OPŁACANIE WPISÓW SZKOLNYCH.

Na posiedzeniu Wydziału Sejmiku Łódzkiego w dniu 26-go lutego postanowiono z dniem 1 sierpnia 1924 r. opłacać z kasy komunalnej wpisy szkolne za dzieci urzędników dopiero od klasy IV szkoły średniej t. j. po ukończeniu całkowitego kursu siedmioklasowej szkoły powszechnej. Jeżeli ktoś z urzędników ma w roku bieżącym umieszczone dziecko w III kl. szkoły średniej, to zwrot opłaty szkolnej może nastąpić tylko na zasadzie uchwały Wydziału Powiatowego. Opłaty w kl. I i II postanowiono wogóle nie zwracać. Dotychczasowy stan przedłożono tylko do końca b. r. szkolnego.

STATUT

o dopłatach specjalnych, pobieranych przez powiatowy związek komunalny pow. mławskiego na zakup i konserwację narzędzi strażackich oraz na kosztą instruowania Straży Ogniwych.

§ 1. Na zasadzie art. 31 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych pow. związek komunalny pow. mławskiego pobierać będzie w r. 1924 specjalne dopłaty od właścicieli budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz pomieszczeń przemysłowych i handlowych na pokrycie kosztów,łożonych na zakup i konserwację narzędzi pożarniczych oraz instruowanie istniejących Straży Ogniwych i zakładanie nowych.

§ 2. Obowiązek ponoszenia dopłat ciąży na właścicielach względnie użytkownikach budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz pomieszczeń przemysłowych i handlowych, którzy z faktu istnienia Straży Ogniwych, wykwapowania jej w potrzebne narzędzia tudzież utrzymania jej na wymaganym poziomie sprawności przez instruowanie ciągną specjalne korzyści i udogodnienia w postaci zmniejszenia niebezpieczeństwa szkód, wynikłych wskutek pożaru. Osoby obowiązane w myśl powyższego do ponoszenia dopłat, zowią się adjacjentami.

§ 3. Zakupione przez powiatowy związek komunalny narzędzia pożarnicze pozostają jego własnością. Powiatowy związek oddaje je jednak do użytku ochotniczym Strażom Ogniwym, które drogą uchwały Ogólnego Zebrania zobowiązują się do akcji ratowniczej na przestrzeni, określonej przez powiatową Komisję Pożarniczą (obwód pożarniczy).

Akcję instrukcyjną prowadzi powiatowy związek przez utrzymywanego przez siebie instruktora.

§ 4. W r. 1924 pobrana będzie w formie dopłat specjalnych od adjacjentów, obowiązanych do tego w myśl § 2 kwota 5.295*) zł. z całego powiatu.

§ 5. W celu rozkładu dopłat powiatowa Komisja Pożarnicza określa obwody pożarnicze, których punktem centralnym jest istniejąca lub założyc się mająca Ochotnicza Straż Ogniowa, zobowiązana do akcji ratowniczej w danym obwodzie. Obszar obwodu winien być tak wykrojony, ażeby żadna miejscowość, w skład obwodu wchodząca, nie leżała w większej odległości od siedziby Straży, licząc długość drogi, jakaby Straż miała do przebycia w wypadku pożaru, aniżeli 6 km.

§ 6. Komisja Pożarnicza ustala, jaką kwotę w ramach podanej w § 4 sumy przeznaczyć należy w r. 1924 na wykwapowanie Straży każdego obwodu pożarniczego z osobna.

*) Część kosztów popierania pożarnictwa ponosi Sejmik Mławski z ogólnych swoich dochodów.

Koszt instruowania wszystkich Straży w powiecie rozkłada komisja pomiędzy wszystkie obwody pożarnicze w stosunku do potrzeb poszczególnych Straży w zakresie instrukcyjnym.

§ 7. Sumę kosztów wykwapowania danej Straży oraz przypadających na nią kosztów instrukcyjnych rozkłada Komisja Pożarnicza pomiędzy adjacjentów danego obwodu pożarniczego. Rozkład podlega zatwierdzeniu Wydziału Powiatowego.

§ 8. Przy określeniu dopłaty, przypadającej od poszczególnych adjacjentów, trzymać się będzie Komisja Pożarnicza następujących zasad:

a) budynki, położone bliżej siedziby Straży winny być w wyższym stopniu obciążone, aniżeli budynki dalsze;

b) co do wielkości dzieli się zabudowania na trzy typy: małe, średnie i wielkie i w tym stosunku określa się wysokość dopłaty;

c) budynki z materiału ogniotrwałego winny być mniej obciążone, aniżeli takie same co do wielkości i odległości od siedziby Straży budynki z materiału nieogniotrwałego;

d) budynki w miejscowościach gęsto zabudowanych winny być obciążone w wyższym stopniu, aniżeli budynki oddzielnie stojące;

e) pomieszczenia przemysłowe i handlowe, narażone na większe niebezpieczeństwo ogniowe z natury samego przemysłu lub ze względu na rodzaj przechowywanych towarów, winny być w wyższym stopniu obciążone dopłatą.

§ 9. Po zatwierdzeniu przez Wydział Powiatowy doręcza się listy płatników dopłat, ułożone według obwodów pożarniczych i poszczególnych miejscowości, właścicielom soltyśom, którzy są obowiązani podać je niezwłocznie do wiadomości zainteresowanych płatników.

W ciągu trzech tygodni od dnia doręczenia listy soltyśowi obowiązany on jest okazywać całą listę do przeglądu na żądanie każdego płatnika.

W osobach o charakterze ekonomicznym miejskim listy płatników wchodzi się ponadto do publicznego przeglądu w Urzędzie Gminnym na przeciąg trzech tygodni, o czym podaje się do wiadomości mieszkańców przez umieszczenie ogłoszenia w Urzędzie Gminnym na miejscu do tego celu przeznaczonym.

§ 10. W ciągu trzech tygodni od dnia doręczenia listy soltyśowi każdy płatnik ma prawo wnieść odwołanie przeciwko wyznaczonej dopłacie. Odwołania składa się w biurze Wydziału Powiatowego, poczem stosuje się postępowanie, przewidziane w art. 31 p. 3 i art. 36 — 38 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747).

§ 11. O ile przewidziane w art. 31 p. 2 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. rozporządzenie inaczej unormuje sposób zawiadamiania płatników o nchwale w sprawie pobierania specjalnych dopłat i termin wnoszenia odwołań. Wydział Powiatowy uzgodni przepisy niniejszego statutu z przepisami rozporządzenia.

§ 12. Dopłaty są płatne w ciągu trzech tygodni od dnia doręczenia listy płatników soltyśowi. Wymierzone w złotych dopłaty płatne są w markach polskich według kursu franka złotego w dniu zapłaty.

W razie nieuwiszczenia dopłaty w terminie ściągają się ją przymusowo z opieszalego płatnika w trybie egzekucji administracyjnej, której koszt ponosi płatnik. Ponadto od opieszalego płatnika pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości

2% w stosunku do zaległej sumy, wyrażonej w złotych przyczem zaczęty miesiąc liczy się za cały.

§ 13. Przepisy karne, zawarte w art. 62—66 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, mają zastosowanie do dopłat, niniejszym statutem unormowanych.

§ 14. Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem uchwalenia t. j. z dniem 19 lutego 1924 r.

KRONIKA.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29-go lutego 1924 r.

w przedmiocie zaliczkowego pokrywania kosztów leczenia chorych w szpitalach publicznych.

Na mocy art. 10 zasadniczej ustawy sanitarnej z dn. 19 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 63 poz. 371) i § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 stycznia 1924 r. w przedmiocie rozdziału kompetencji Ministra Zdrowia Publicznego (Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1. Koszty leczenia chorych w szpitalach publicznych pokrywają zaliczkowo powiatowe związki komunalne, na których obszarze leży gmina stałego zamieszkania leczonego, a jeżeli miejscem tem jest gmina miejska, wydzielona z powiatowego związku komunalnego, ta gmina miejska.

§ 2. Wypłatę zaliczek, o których mowa w § 1 wymienione związki komunalne powinny uskutecznić na podstawie rachunku przedstawionego przez szpital wraz z aktami, służącymi za podstawę do ściągania kosztów leczenia, w ciągu dni 8 po dniu otrzymania rachunku.

Powiatowym związkom komunalnym i miastom, wydzielonym z powiatowego związku komunalnego, służy prawo żądania od obowiązanym do poniesienia kosztów leczenia zwrotu kwot, wypłaconych zaliczkowo.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego i wołyńskiego.

Minister Spraw Wewnętrznych:
(—) Sołtan

Nadesłane.

Kurs dla dozorców sanitarnych.

Państwowy Zakład Hygieny urządza 6-tygodniowy kurs uzupełniający dla dozorców sanitarnych w czasie od 5-go maja do 14 czerwca b. r. Kurs obliczony jest na 30—35 słuchaczy z czego 10 miejsc zarezerwowano dla stypendystów scjmi-kowych.

PROGRAM KURSU JEST NASTĘPUJĄCY:

- 1) Choroby zakaźne, szczepienia ochronne godz. 30
- 2) Popieranie prób do badań bakterjologicznych . . . . . " 4
- 3) Chorobotwórcze znaczenie owadów parazytycznych . . . . . " 4
- 4) Technika sanitarna (woda, ścieki, śmiecie) " 24
- 5) Technika dezynfekcji i dezynsekcji. . . . . " 20
- 6) Aparaty dezynfekcyjne, kąpieliska . . . . . " 28
- 7) Dozór nad środkami spożywczymi . . . . . " 30
- 8) Prawo sanitarne, postępowanie administracyjne, biurowość . . . . . " 30
- 9) Obchody sanitarne . . . . . " 16
- 10) 5 wycieczek . . . . . " 20

Kandydaci winni nadesłać do Kierownictwa Państwowej Szkoły Hygieny—Warszawa, Mokotów ul. Chocimska, do dnia 14 kwietnia b. r.:

1) Podanie zawierające dane: o wieku, przynależności państwowej, zajmowanym stanowisku oraz dokładny adres.

2) Krótki życiorys napisany własnoręcznie.

3) O ile możliwości świadectwa szkolne i inne stwierdzające ich przygotowanie fachowe w odpisach poświadczonych przez bezpośrednią władzę przełożoną.

4) Poświadczenie przynajmniej jednorocznej praktyki jako dozorca sanitarny w służbie państwowej lub samorządowej.

5) Opinię co do kwalifikacji osobistych i służbowych bezpośredniej władzy przełożonej.

O pła t a za kurs wynosi: wpisowe 2 złp., druki (legitymacja, świadectwo) 0,5 złp., konспекty 3 złp.

Mieszkanie i obiady zapewnione za opłatą 1,5 złp.

O przyjęciu na kurs zawiadomi kandydata Kierownictwo Kursu do 30 kwietnia b. r.

W październiku b. r. odbędzie się drugi podobny kurs.

Książki nadesłane

Wyszły z druku: „Ustawy i instrukcje dotyczące spółdzielni” i zawierające: Treść: 1) Ustawa o Spółdzielniach z dn. 29/X 1920 r. wraz ze zmianami według noweli z dn. 4/XII 1923 r. 2) Ustawa o łączeniu Spółdzielni z dn. 7/IV 1922 r. 3) Instrukcja Rady Spółdzielczej w przedmiocie rejestru członków i przechowywania deklaracji. 4) Instrukcja Rady Spółdzielczej w przedmiocie sporządzania przez spółdzielnie sprawozdań rocznych. 5) Instrukcja Rady Spółdzielczej w przedmiocie dokonywania rewizji spółdzielni oraz sporządzania sprawozdania rewizyjnego. 6) Wskazówki dotyczące Rejestracji Spółdzielni. 7) Co i jak należy wciągać do Rejestru Spółdzielni.

Do nabycia w Wydziale Propagandy Związku Polskich Stowarzyszeń Spożywców Warszawa—Mokotów, ul. Grażyny. Cena złp. 1.

Pośrednictwo pracy.

INŻYNIER, z wieloletnią praktyką, poszukuje stanowiska inżyniera drogowego lub budowniczego w samorządzie powiatowym. Posiada poważne referencje.

Oferty kierować Warszawa, Kowieńska 10, m. 7, dla Inżyniera.

INŻYNIER, kierownik działów Drogowego i Technicznego jednego z Wydziałów Powiatowych pragnie zmienić stanowisko na takież lub inne. Praktyki 13 lat, poważne referencje.

Objęcie stanowiska tylko w 1—3 miesiące po porozumieniu się. Zgłoszenie adresować: Mazowiecka 11, m. 12, w Warszawie. A. Polickiewicz.

TECHNIK KOMUNIKACJI. rutynowany w trasowaniu, w studjach, projekty i kosztorysy, oraz w budowie kolei kanałów szos.

5 lat praktyki przy studjach i projektach, budowie kanałów i regulacji rzek.

6 lat przy budowie kolei jako pomocnik i naczelnik dyktansu i ostatnio czwarty rok przy budowie i konserwacji szos, i budowie i utrzymaniu mostów i dróg gruntowych powiatowych i gminnych amerykańskim sposobem w jednym z powiatów województwa Warszawskiego.

Posadę przyjmie za wyjątkiem kosztów. Oferty: Administracja „Samorządu” dla „T. K. R.”

KIEROWNIK Pow. Zarz. Drogowego młody, energiczny, dobry organizator z 10 letnią praktyką przy budowie i konserwacji dróg i mostów zmieni posadę. Łaskawe oferty Do Pow. Zarz. Drog. w Biłgoraju.

INŻYNIER z wieloletnią praktyką poszukuje stanowiska inżyniera drogowego lub budowniczego w samorządzie powiatowym. Posiada poważne referencje.

Oferty kierować Warszawa, Kowieńska 10 m. 7 dla Inżyniera.

MŁODY, energiczny i rutynowany urzędnik, posiadający dłuższą praktykę w służbie państwowej i samorządowej, pragnie powrócić do służby samorządowej. Ubiega się o posadę inspektora samorządu gminnego (ewentualnie pisarza gminnego z poborami nie niżej VIII st. st.) Łaskawe oferty pod „Samodzielny” do Administracji „Samorządu”.

INŻYNIER z 14 letnią praktyką w budowie i konserwacji dróg i mostów oraz budowli wodnych i melioracyjnych w służbie samorządowej w Małopolsce przyjmie posadę kierownika powiatowego zarządu drogowego, albo też odpowiednie stanowisko przy samorządzie miejskim. Oferty do redakcji „Samorządu” pod „Inżynier”.

OGŁOSZENIA.

Wydział Powiatowy Sejmiku Kowelskiego ogłasza

KONKURS

na posadę Inspektora Samorządu Gminnego. Od kandydata wymagane jest co najmniej średnie ukończone wykształcenie i poprzednia praktyka w dziedzinie życia samorządowego. Pierszeństwo będą mieli kandydaci obsznajmieni z tym działem pracy oraz z wyższym wykształceniem. Do stanowiska przywiązane są pobory w/g VIII st. służbowego urzędników państwowych + 50% dodatku komunalnego. W przyszłości, po wykazaniu się odpowiednią pracą, nie wykluczone podniesienie do VII st. służbowego. Pp. kandydaci winni do dnia 1 kwietnia r. b. złożyć do biura Wydziału Powiatowego w Kowlu oferty z dołączeniem curriculum vitae i odpisami odoznych świadectw.

Przewodniczący Wydziału

Starosta Władysław Błocki.

Wydział Powiatowy Sejmiku Kamień-Koszyrskiego ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko Inspektora Samorządu Gminnego

Wymagane jest wykształcenie ogólne, przynajmniej średnie, oraz znajomość teoretyczna i praktyczna spraw samorządowych.

Do posady tej przywiązane jest wynagrodzenie według VIII kat. płac urzędników państwowych z 40% dodatkiem komunalnym

Posada do objęcia zaraz. Oferty wraz z życiorysem i odpisem świadectw należy przesyłać na ręce Przewodniczącego Wydziału Powiatowego. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Wydział Powiatowy w Janowie Lubelskim

OGŁASZA

KONKURS

na posadę drogomistrza z poborami X kategorii urzędników państwowych oraz 20% dodatkiem sejmikowym.

Oferty wraz z życiorysem, świadectwami i referencjami należy nadsyłać do Wydziału Powiatowego do dnia 31-III 24 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Posada do objęcia od 1-IV — 1924 roku.

Przewodniczący wydziału:

Sekretarz:

(—) J. Filipiński.

(—) M. Krupa.

Wydział Powiatowy w Łucku na Wołyniu rozpisuje
niniejszem

K O N K U R S

na stanowisko Inspektora Samorządu Gminnego

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie co-
najmniej średnie oraz dłuższa praktyka samorządo-
wa na odpowiednich stanowiskach.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory w-g VII
kategorji płac urzędników państwowych plus 30%
dodatku komunalnego.

Do podania należy dołączyć:

1) krótki życiorys zawierający między innymi
wiadomości o narodowości kandydata, jego stanie
rodzinnym, znajomości języków oraz nazwiska osób
wiarogodnych i znanych które mogą udzielić refe-
rencji o kandydacie.

2) Odpis uwierzytelniony dokumentu stwier-
dzającego obywatelstwo polskie.

3) Odpisy uwierzytelnione świadectw szkolnych
i służbowych.

Posada jest do objęcia zaraz.

Przewodniczący wydz. pow.

Łuck, dnia 11
marca 1924 r.

Starosta Łucki
(—) Gajzler

Wydział Powiatowy Sejmiku Kamień-Koziński
ogłasza

K o n k u r s

na stanowisko Inspektora Samorządu Gminnego.

Wymagane jest wykształcenie ogólne, przy-
najmniej średnie, oraz znajomość teoretyczna i
praktyczna spraw samorządowych.

Do posady tej przywiązane jest wynagrodzenie
według VIII kat. płac urzędników państwowych z
40% dodatkiem komunalnym.

Posada do objęcia zaraz. Oferty wraz z ży-
ciorysem i odpisem świadectw należy przesyłać na
ręce Przewodniczącego Wydziału Powiatowego.

Oferty nieuwzględnione zostaną bez odpo-
wiedzi.

Przewodniczący Wydziału

(—) E. Piotrowski.

Sekretarz Sejmiku:

(—) Michalski.

exas. 13458/6/7

Magistrat miasta Białej Podlaskiej ogłasza

K O N K U R S

na stanowisko zdolnego referenta podatkowego
Wynagrodzenie p-g VIII kategorji płac urzędni-
ków państwowych.

Wymagane: wykształcenie co najmniej średnie,
zupełna znajomość tego działu, kilkuletnia
praktyka pracy na podobnym stanowisku.

Podania należy składać z następującymi doku-
mentami: metrykę urodzenia, dowody studjów,
świadectwa pracy dotychczasowej i referencje.

Termin do 15 Kwietnia.

WYDZIAŁ POWIATOWY W PINCZOWIE
ogłasza

K O N K U R S

na stanowisko zastępcy sekretarza Sejmiku.

Od kandydatów wymagane jest:

a) wykształcenie praktyczne, b) doświad-
czenie w kierunku pracy samorządowej.

Do posady, zależnie od kwalifikacji, przy-
wiązane będzie uposażenie w/g VIII względnie
VII-go st. sł. urzędników państwowych z 25%
dodatkiem komunalnym.

Oferty z odpisami świadectw i życiory-
sem przesyłać należy do Wydziału Powiato-
wego w Pinczowie do dnia 1 kwietnia r. b.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez
odpowiedzi.

Posada do objęcia natychmiast.

Przewodniczący Wydziału Pow.

Starosta (—) Lamot-Wrona.

Sekretarz:

(—) E. Chmielewski.